

RISKIARVIOINTILOMAKE

1. Henkilön nimi

Risto R.

2. Asia, jonka henkilö haluaa tehdä.

Risto on 25-vuotias vaikeasti kehitysvammainen ja autistinen mies, joka kertoo perustarpeistaan muutamilla sanoilla. Riston omahoitaja Niina ehdottaa, että Risto voisi ryhtyä käymään kerran viikossa bussiajelulla. Niina perustelee ehdotustaan sillä, että Risto näyttäisi pitävän kovasti busseista. Kävelyllä ollessaan hän innostuu aina, kun bussi ajaa ohitse.

3. Ketä kutsutaan mukaan keskustelemaan asiasta?

Risto ei itse osaa ottaa kantaa siihen, ketä tarvittaisiin paikalle. Hänen omahoitajansa Niina on pohtinut asiaa kutsunut keskusteluun Riston äidin Leenan asumisyksikön esimiehen Sepon sekä asumisyksikön työntekijät Lean ja Jounin, jotka Niinan lisäksi myös avustavat Ristoa

4. Miksi asia kannattaisi toteuttaa? Mitä hyvää siitä voisi seurata?

- Bussilla matkustaminen laajentaa Riston mahdollisuuksia osallistua arkielämään
- Risto saa tehdä asian (matkustaa bussilla), josta hän todennäköisesti pitää ja joka parantaa hänen elämänlaatuaan
- Risto saa mahdollisuuden oppia uusia taitoja, esimerkiksi oppia maksamaan oman matkansa, odottamaan bussia ja ylittämään tien. Nämä taidot voivat siirtyä myös hänen muille elämänalueilleen.
- Bussilla matkustaminen lisää Riston sosiaalisia kontakteja
- Risto oppii positiivisista roolimalleista, kuinka bussilla matkustetaan
- Bussilla matkustaminen lisää hänen itsenäisyyttään
- Bussilla matkustaminen laajentaa hänen kokemusmaailmaansa

5. **Millaisia riskejä asian tekemiseen voi liittyä? Kuinka vakavia ja todennäköisiä nämä riskit ovat?** (Hyödyntäkää tarvittaessa ”**Riskiluokitus**”-kuviota.)

- Risto voi käyttäytyä nolosti tai kanssamatkustajat voivat kiusaantua hänen käyttäytymisestään.
- Risto saattaa käyttäytyä bussissa fyysisesti aggressiivisesti lähityöntekijöitä tai muita matkustajia kohtaan.
- Kanssamatkustaja, joka ei ymmärrä Ristoa ja hänen käyttäytymistään, voi vahingoittaa Ristoa tai hänen saattajaansa.
- Aggressiivinen käyttäytyminen voi johtaa siihen, että paikalle joudutaan kutsumaan poliisi.
- Työntekijät eivät välttämättä saa Ristoa nousemaan pois bussin kyydistä

Keskustelussa todettiin, että mitä tulee kanssamatkustajien nolostumiseen ja kiusaantumiseen, ei tämä ole varsinaisesti merkittävä riski, sillä siitä ei aiheudu kenellekään varsinaista vaaraa, kuten ei myöskään siitä, jos lopulta paikalle joudutaan kutsumaan poliisi. Sen sijaan aggressiivinen käytös muita matkustajia tai lähityöntekijöitä kohtaan aiheuttaa riskin sekä Ristolle itselleen että muille matkustajille ja tähän tarvitaan varautumistoimenpiteitä. Katsottiin kuitenkin, että Ristolla on muiden ihmisten tapaan oikeus matkustaa bussilla, eikä tässä vaiheessa ole syytä hylätä omaohjaajan ehdotusta bussiajelusta, sillä Risto selkeästi on kiinnostunut busseista. Voi myös olla, että Risto, jolle siirtymiset ovat vaikeita, ei halua nousta pois bussista, joten myös tähän tarvitsee miettiä varautumiskeinoja.

6. **Mitä teette yhdessä kunkin havaitsemanne riskin osalta, jotta asian tekeminen olisi turvallisempaa?**

Arvioidaan, että ensimmäisellä bussiajelulla mukana on hyvä olla kaksi lähityöntekijää, omahoitaja Niina sekä ohjaaja Jouni, josta Risto selvästikin erityisesti pitää. Myöhemmin tilannetta voidaan tarkastella uudelleen sen suhteen, onko kaksi avustajaa tarpeen vai riittääkö yksi.

On huomattu, että Risto käyttäytyy herkemmin aggressiivisesti meluisassa ympäristössä, tai kun häntä pyydetään tekemään jotain, mitä hän ei halua tai jos lähityöntekijät eivät reagoi välittömästi häneen pyyntöönsä saada juotavaa. Koska Risto on herkkä melulle, valitaan bussilla ajelun ajankohdaksi joku arkipäivä tai viikonloppu niin, että muuta liikennettä olisi mahdollisimman vähän. Riston mukaan lähtevät Niina ja Jouni varautuvat myös Riston juomapyyntöön ottamalla juotavaa mukaan ja helposti saataville.

On todettu, että joskus Riston haastavaa käyttäytymistä edeltää hänen sanontansa ”paha poika”. Jos Risto ryhtyy toistamaan tätä, tietävät ohjaajat, että Risto voi alkaa käyttäytyä aggressiivisesti. Jos Risto ryhtyy toistelemaan ”pahaa poikaa”, jäädään bussista pois heti seuraavalla pysäkillä ja viedään Risto johonkin rauhalliseen paikkaan rauhoittumaan. Etu on, jos lähistöllä sattuu olemaan puisto tai nurmialuetta, sillä Risto rauhoittuu usein nopeimmin ulkona ja puistoissa/metsässä, missä hän viihtyy. Mikäli Ristoa ei saada rauhoitettua, soitetaan kyyti tutulta taksikuskilta ja palataan pikaisesti takaisin kotiin, ja kokeillaan bussiajelua myöhemmin uudelleen. Niina ja Jouni ottavat mukaansa puhelimen ja rahaa taksimatkaa varten. Jos Risto käyttäytyy kovin levottomasti jo ennen lähtöä, siirretään reissu Ristolle paremmin sopivaan ajankohtaan.

Risto nauttii musiikin kuuntelusta korvalappustereilla. Todetaan, että korvalappustereot

otetaan mukaan niin, että Risto voi halutessaan kuunnella niitä. Tästä voi olla apua, etenkin jos bussissa sattuu olemaan melua ja hälyä. Niina huolehtii, että korvalappustereot ovat mukana.

Ensimmäiseksi matkakohteeksi valitaan paikka, joka on Ristolle mieluinen. Tällöin on todennäköisempää, että Risto jää pois bussista mielellään. Esimerkiksi bussimatka voi päättyä puistoon, jolloin bussista pois nouseminen voi sujua mukavammin. Jos bussimatka päättyy päätepysäkille ja kaikki muut nousevat pois bussista, tämä on selvä merkki myös Ristolle, että on aika poistua bussista. Jouni ottaa mukaansa informaatiokortin, joka sisältää tiedon siitä, että Niina ja Jouni toimivat Riston avustajana ja voivat ohjata Ristoa myös fyysisesti poistumaan bussista, jos tilanne sitä vaatii. Tätä korttia voidaan näyttää, mikäli joku kanssamatkustaja ei ymmärrä tilannetta.

Bussimatkustamista kokeillaan ensiksi jollain lyhyellä matkalla, esimerkiksi vain muutaman pysäkin verran. Jos Risto pitää bussilla matkustamisesta ja tuntuu tottuvan siihen, pidentetään matkustusaikaa.

7. **Onko asian toteuttaminen edellä kirjattujen toimenpiteiden jälkeen ok? Kaikki keskusteluun osallistuneet kirjaavat nimensä ja roolinsa.**

Henkilö itse allekirjoittaa tähän (mahdollisuuksiensa mukaan).

Ymmärrän, että haluamani asian tekemiseen voi liittyä riskejä. Haluan silti tehdä tämän asian. Teen oman osuuteni asiaan liittyvien riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi.

Allekirjoitus _____

Päivämäärä _____

Muiden keskustelussa mukana olleiden henkilöiden nimet ja roolit .	Mielestäni asiaa voidaan lähteä toteuttamaan		Päivämäärä
	Kyllä	Ei	
Omaohjaaja Niina	x		
Ohjaaja Jouni	x		
Esimies Seppo	x		
Ohjaaja Lea	x		
Riston äiti Leena	x		

* Mikäli ei-sarakkeessa on rasti tai rasteja, vastatkaa vielä kysymyksiin 8–10.

8. Miksi asiaa ei voida vielä tässä vaiheessa lähteä toteuttamaan?

9. Milloin kokoonnumme seuraavan kerran pohtimaan asiaa? Kuka vastaa tapaamisen koolle kutumisesta?

Tapaamme asian tiimoilta seuraavan kerran

Vastuussa seuraavan tapaamisen koolle kutumisesta on

10. Mitä voitaisiin tehdä jo nyt, jotta henkilö voisi tulevaisuudessa tehdä haluamansa asian? Miten asiaa voisi valmistella?

Tämä esimerkki on käännetty mukaellen teoksesta Woodward, P., Hardy, S. & Joyce, T. (2007). Keeping it Together. A guide for support staff working with people whose behaviour is challenging. Pavilion Publishing (Brighton) Ltd.)